

27.7x25.23	1/3	8 עמוד	ידיעות אחרונות - 24 שעות	27/08/2015	49401088-4
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

שעות נוספות לסופ"ש

התנתקות | סמדר שיר

צילום: טל שחר

מצלצל?

שיחכה

"בוקר טוב, אני הסייט שלכם."
דנה ויס

19.61x23.46	2/3	8 עמוד	ידיעות אחרונות - 24 שעות	27/08/2015	49401106-5
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

דנה ויס, מכורה לסמארטפון, יצאה לבדוק אם אפשר לחיות בלעדיו. הנסיינים: בני נוער. הממצאים: מדובר בהתמכרות פיזית ממש, וגם ההורים אשמים. תתפלאו, לא הכל בזה רע – וברוך, היא יכולה להפסיק מתי שהיא רוצה

אתמול בבוקר, כשדנה ויס התלבשה והתכוונה לצאת מהבית לעמל יומה – ראיון עם לארי קינג – הטלפון החכם שלה צלצל ללא הפסקה, ולא לידה. היא ובעלה נוהגים לאפסן מדי לילה את הסלולריים שלהם בעמדות ההטענה שבחדר העבודה. אבל אתמול, שלא כרגיל, היא לא קטעה את רצף ההכנות כדי לרוץ לחדר הסמוך ולענות. "זה בעקבות הניסוי שערכתי", היא מודה. "ביקשנו מכני נוער להתנתק לשלושה ימים מהסמארטפונים שהפכו לאיבר נוסף בגופם. הם עמדו במשימה בג' בורה – גילו שהסלולריים מנהלים אותם ושאפשר להציב להם גבולות – וגם אני יצאתי מהניסוי הזה עם מסקנות. הסלולרי מצלצל על הבוקר? שיחכה. לא כל צלצול הוא מקרה חירום, אני לא חייבת לענות מיד. הצלצולים והשיחות מעכבים אותי, ובגללם אחר לעבודה".

הניסוי המרתק של ויס, מגישת חדשות סוף הש' בוע, יוקרן הערב בש' 21:00 (ערוץ 2, שידורי רשת) בסרט "המנותקים", שביקש לבדוק את רמת ההתמ' כרות של הנוער הישראלי. "כל הסרטים שעשיתי מבוססים על ניסויים שגם אני השתתפתי בהם", אומרת ויס ("עם יו"ד אחת. סבא שלי אמר שווים זה כמו בית וזית ועוד מילה שפולני לא מוציא מפיו"). "בסדרה על הפרעות קשב וריכוז אובחנתי בעצמי כלוקה בהפרעה, בס' דרה 'קריירה' בחנתי דרכים לאיוון בין עבודה למשפחה. הסרטים האלה הם הזדמנות לגעת בנושאים שמעניינים אותי מעבר לפוליטיקה. הפעם בדקנו מה עובר על הדור שנולד עם המכשיר ביד: מה הרווחנו, מה הפסדנו, ואיך מחזירים לפעולה את שריי הקשב והמבט כדי ליצור אינטימיות עם בני אדם".

את מכורה?

"בוודאי, כולנו מכורים. את פסק הדין של דרעי שידרתי מהטלפון הציבורי בבית המשפט המחוזי בירושלים; כשסיפרתי את זה לכתבי אינטרנט, בזמן מתן העדות של שולה זקן, הם העירו: 'בטח היה תור נורא ארוך לטלפון הציבור' "

רי, יש המון אתרים'. צחקתי ואמרתי: 'איזה אתרים? אני מדברת על ימי האבן, לפני האינטרנט'. 20 שנה אני עיתונאית, ולא נפרדתי מהמכשיר הזה מעולם". אז מה הפתיע אותך?
"שמדובר בהתמכרות פיזיולוגית ממש. כשפרופ' יאיר המבורגר (ראש המרכז לחקר הפסיכולוגיה של האינטרנט במרכז הבינתחומי בהרצליה) ביקש ממני להניח את המכשיר בצד, לא הרגשתי שינוי בגוף. אבל כשחוברתי לאלקטרוניות, כל מדדי הסטרס – דופק, הזעה ולחץ דם – השתוללו".

הצילו, ווטסאפ כיתתי

זו, כמובן, הייתה גם הנחת המוצא של הניסוי: "כולנו מכורים. אף תלמיד לא יטכים להיפרד מהמ' כשיה, כי בלעדיו ירגיש כאילו שחיי בסכנה". ואכן, 25 בתי ספר סירבו להשתתף בניסוי, או שהתלמידים הסכימו ודווקא הוריהם התנגדו, "כי הטלפון משמש אותם כג'פ.אס אנושי לברר איפה הילד", מספרת ויס. "בסוף הגענו לכיתה י' בביה"ס הריאלי בחיפה. כשנכנסתי לכיתה אמרתי לתלמידים: 'בוקר טוב, אני הסייט שלכם'. 8 תלמידים סירבו מראש, ואחד התחרט ברגע האחרון. כשאספתי את המכשירים התחילה הבעיה הרצינית – בלי הסלולרי לא הצלחנו להשיג אותם לתיאום צילומים".

הסרט מציג את הפנים השונות של הניתוק – נערה שלאשונה בחייה יוצאת לטייל עם הכלב בלי לשוחח, אחרת שחווה מהפך כשחיה קונה בגדים בכוחות עצמה, בלי חוות דעת מהחברות בווטסאפ, או נער שמתרווח בערסל שבגינת ביתו ומגלה שגם בהייה היא סוג של תעסוקה. אחת האמהות מתלוננת

בסרט שבשש בבוקר יש לה 300 הודעות בקבוצת ההורים, על איך לחתוך את תפוח האדמה שהתל-מידים אמורים להביא לכיתה.

"אצלי אין 300 הודעות על הבוקר", מודה ויס, "ואני יוצאת מקבוצות שמוסיפות אותי. יש לי מקסימום עשר, עבודה ומשפחה, וזה נחשב ממש מעט. אבל אני מבינה את הקלות שבה הורים נשא' בים לרשת. נראה להם שכך יידעו מה עובר על ילדיהם, אבל יש לזה מחיר. למעשה הם מסירים מעצמם אחריות. עוד לפני שהילד חוזר מבית הס' פר האמא כבר יודעת מה שיעורי הבית שלו, או מסמסת למורה ומצפה לתשובה מיידית. באסיפת ההורים הראשונה שלי כאמא, המורה כתבה על הלוח באיזה שעות מותר לצלצל אליה. כיום היא חייבת להיות זמינה".

זה בסדר?

"לא. קבוצות הוטסאפ שינו לחלוטין את היחסים בין הורים למורים, והשינוי הזה סיקרן אותי כהורה. המורה, שהוא חוד החנית, מרגיש היום שהוא עומד מול כיתת יורים. המעורבות הפכה להתערבות, והערה של אחת האמהות יכולה להצית אש בקבוצה עד לסילוקו". אבל בסרט שלך יש מורים שמציגים בגאווה את השקית שבה הם אוספים, בתחילת כל שיעור, את מבשרי הקצה של התלמידים.

"זו טעות גדולה. מורה לא יכול לומר 'לא בבית ספרנו', כי זו המציאות. תפקידו של המורה השתנה, הוא כבר לא המרכז ולא מאגר המידע, אבל המור' רים לא יכולים לוותר על האוצר של 'מחשב לכל תלמיד' במימון ההורים. צילמנו שיעור בהיסטוריה על שבו מתנהל דיון בקבוצות ווטסאפ שמוקרנות על

14.01x12.79	3/3	עמוד 9	ידיעות אחרונות - 24 שעות	27/08/2015	49401123-4
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

עושים במצב של הצקות ברשת. בזמני, כשהכריזו חרם על תלמידה, היא סבלה בבית הספר וכשחזרה הביתה סגרה את הדלת. אבל בסרט צילמנו נערה שחבריה פתחו לה קבוצת 'תתאבדי כבר', וכשהיא התנתקה ממנה הם צילמו את ההודעות ושלחו לה בפייסבוק. זה מטורף. הכל סגר עליה ולא היה לה לאן לברוח, עד שעירכה את הוריה ובזכותם הבעיה נפתרה. חרם ברשת הרבה יותר חמור ממישהו שמרביץ לילד שלך, כי כולם רואים את המכות. יכול להיות שצריך לנסח מחדש את מושג הפרטיות."

עסקת בנושא הזה בסדרה "מישהו עוקב אחריך".
"נכון, לפני עשר שנים הראינו שהטכנולוגיה תגרום לנו לאבד את הפרטיות וזה יהיה אסון, אבל הילדים שלנו הקדימו אותנו ואיבדו אותה מרצונם. בני נוער מתעדים ומייחצנים את עצמם, עסוקים במירוץ אחרי הרייטינג שלהם. כמות הלייקים שקיבלת קובעת אם אתה קיים. אמה של נערה אנוקסית הקפידה לשבת איתה בארוחת הערב, בלי להעלות בדעתה שאת מנת הלייקים בתה מקבלת בכל פעם שהיא מעלה צילום של הרווח שמתרחב בין ירכיה."

את האמת, בארוחת שישי בערב אצלך בבית הטלפונים בצד?

"משתדלים. דווקא אני הבעייתית. בגלל העבודה".
אבל עכשיו סיימנו שיחה של שעתיים, שלכבודך כיבית את החכם שלך.

"נראה לך שכיבית? מה פתאום, רק השתקתי. עבדתי עלייך, פולתי אליו כל הזמן. ראיתי את כל מה שנכנס".

הסרט "המנותקים" יוקרן הערב ב־21:00, ערוץ 2, שידורי רשת.

הקיה, ובשיטה הזאת הם שיפרו את הציונים. המורים חייבים לעשות שינוי גדול בתוכניות הלימוד, להפוך למתווכים שיעזרו לתלמיד לארגן את המידע. ראינו גם מורים ותיקים שמתחברים לטכנולוגיה, ומי שלא יעשה זאת כנראה יאלץ לפרוש."

השתקתי, לא כיביתי

ויס, 46, בעלת תואר שני במשפטים ("אני אוהבת את תחום המשפט, מעולם לא רציתי להיות עורכת דין") נשואה לרפי טופז, יזם הייטק, ואם לשלושה בנים: איתי (15) רני (12 וחצי) וגל (9). "הבכור קנה את הטלפון החכם שלו מהכסף שקיבל כבר מצוונה, ובסרט ראינו שתלמידי כיתה א' כבר הולכים לבית הספר עם טלפונים משוכי ללים", היא מעידה. "ההורים מרגישים שאין ברירה, אם אתה לא נותן לילד שלך סמארטפון אתה מונע ממנו את התקשורת עם חבריו. עבורם, גם 'פחחח' ו'מה קורה' זה תקשורת חובה. לכן הקטן קנינו טלפון לאחרונה, כשהוא התחיל להסתובב לבד בשכונה. והילדים, בניגוד אלינו, ישנים עם הסלולריים ליד המיטה, בגלל שזה השעון המעורר שלהם. הם לא השתתפו בניסוי ההתנתקות. למה שיסבלו מהעבודה של אמא שלהם?"

וכשאתם בחו"ל?

"חזרנו עכשיו מחופשה משפחתית בחו"ל, ואני מצטערת שלא ביטלתי את ההתראות ושראיתי מהדורות. דקה אחרי הנחיתה הילדים התחברו למכשירים וקיבלו מאות הודעות. לא בדקתי כמה קבוצות ווטסאפ יש להם, אני מניחה שעשרות."

למה לא בדקתי?

"רק בעקבות הסרט הבנתי שהורים צריכים לנהל עם ילדיהם שיח על התקשורת המשמעותית הזאת, ומה